

Sta mij toe u mee te nemen op mijn reis naar het noorden van het land, tijdens mijn missie om klaarheid te brengen in een verdachte zaak van brandstichting.

Gaandeweg de reis zal ik u steeds voorzien van details, zoals feiten - vermeend of niet- en van de door mij aangetroffen omstandigheden. Dat alles in de volgorde waarin ik ze aantref en met de opmerking, dat de relevantie van elk gegeven nader bepaald dient te worden. Ik zal u bovendien informeren over de inhoud van mijn gedachten, de zinnige maar ook de veelal onzinnige invallen, zodat u de door mij vermelde bevindingen in de context van mijn specifieke perceptie en zo u wilt, mijn persoonlijkheid kunt plaatsen.

Mijn naam is Thom Barelds, ik ben een vitale zestiger en speurder van beroep. Ik heb het normale opleidingstraject doorlopen bij het Amsterdamse politiekorps en naast mijn aangeboren achterdocht heb ik een methode. Geen methode echter die het resultaat is van een doordachte opzet en planning. Het is meer een intuïtief proces dat steeds hetzelfde patroon volgt, namelijk een 'omsingeling' van de wat ik maar even aanduid als 'de donkere krachten'. Een omsingeling met wat er ook maar beschikbaar is, zoals de juiste mensen of de juiste middelen. Een beetje als een wurgslang. Dat mag een tikkeltje dramatisch geformuleerd zijn, ik weet het, maar ik vind het een mooi beeld. En oordeelt u zelf maar op basis van de ontwikkeling van deze casus, hoewel ik natuurlijk geen idee heb hoe het zal verlopen.

ZONDAG 18 SEPTEMBER 2016

Welnu: ik heb een omweg genomen en rijd Friesland binnen vanaf de afsluitdijk. Friesland is een provincie met een lange oprijlaan, hoewel je dat natuurlijk ook kunt zeggen van de provincie Noord-Holland, maar als Amsterdammer zie ik dat natuurlijk niet zo.

Ik ken Friesland vooral als de passant die ik nu ook ben en het is spectaculair ongevarieerd. Dat geldt ook voor West-Friesland natuurlijk, maar als achtertuin van Amsterdam heeft het daar een functie, het lijkt daar juist te voorzien in een balans. Hier is het gewoon weiland na weiland, met hier en daar wat bomen die zich vooral lijken af te vragen wat ze in godesnaam daar te zoeken hebben. Meer zuidelijk is er een afwisseling met de sloten en de meren, waar het water kalm maar verontrustend hoog tegen de wegborders rimpelt, wachtend op hun kans om in te nemen wat natuurlijk aan hen toebehoort. Een kwestie van tijd, ongetwijfeld.

De provincie Friesland is, gelet op het karakter van de bevolking, misschien wat minder geschikt voor menselijke bewoning. Die ongeschiktheid komt met name tot uiting in de wijze van communiceren, die met een immer gelijkblijvende mimiek en in een zo spaarzaam mogelijke uitwisseling van emoties plaatsvindt. Vlak, dat lijkt mij het juiste woord, gelijk het landschap.

Maar evengoed is er een bepaalde drift in de volksaard die men niet moet onderschatten. Een collega met de wonderlijke naam Ybe kenden we als een wat afstandelijke man, immer alert op zelfs de geringste inconsistenties in een verhaal bij de koffieautomaat. De man was een nootore anekdote-killer. Achterdochtig, daardoor goed in z'n rekerche-werk, maar als collega koel. Een beetje een stekelige man en volgens veel

collega's dus niet erg aimabel. Maar kwam het puntje bij het paaltje, dan greep hij nietsontziend in en stond hij naast je. Alles volgens het protocol, maar met een aan bloeddorstigheid grenzende inzet en in een bijna primitieve maar toch ook weer afgemeten woestheid.

Een man van orde, dat zou je dus denken, maar dat ligt, vermoeiend als het altijd weer is, genuanceerder. Ik kwam eens bij hem thuis. Zijn kinderen hadden van die rare namen, Tjibbe, Tjobbe, zoiets. Na dit bezoek luidde mijn advies aan collega's: begin niet over politiek, niet over Den Haag, want dan kwam het beest in Ybe los. De man bleek binnen de muren van zijn woning een heuse revolutionair en toonde, zij het slechts verbaal, een groot verzet tegen het regentendom, gekooid in zijn huis. Een Che Guevara met huisarrest.

Ik passeer de hoofdstad aan de westelijke zijde, in de 'haak om Leeuwarden'. Een krachtige naam, Leeuwarden, maar ze houden het zelf op Ljouwerd en dat lijkt me toch verlies. Ze zijn op de taal overigens wel erg trots, als ware het een trofee, veroverd op de natiestaat Nederland waar het wegens de gegeven geografie en anders wel bij gebrek aan beter toe behoort.

Het uiteindelijke doel van de reis is gelegen in zuidoost Drenthe, een dorp genaamd Valthermond, niet onbekend voor de oudere Ajaxsupporters. Valthermond is een lintdorp in Oost-Drenthe, ontstaan in het midden van de negentiende eeuw. Het dorp strekt zich uit langs een kanaal waarlangs ooit de turf werd afgevoerd. Het heeft z'n bestaan dus te danken aan, of kan z'n bestaan wijten aan, u kiest maar, de landelijke behoefte aan brandstof. Het was een wingewest, net zoals Oost-Groningen dat was -en in noodgevallen nog zal zijn- voor de gaswinning.

Het lot van arbeiders was geen aandachtspunt, net zomin als het lot van de Groningse bewoners nu een thema is. Jazeker, er wordt wel over gesproken en de media komen wel kijken, op zoek naar spektakel. Ministers spreken met de camera erbij stoere taal, maar er gebeurt geen donder. Althans niet in figuurlijke zin.

Ter vergelijking: in Amsterdam werd in de jaren zeventig een metro aangelegd en enkele herenhuizen vertoonden scheurtjes. Het hele land